LKK / 97

Algemeen Dagblad
09-mei-1997

04.97.07.041.01.0 /01
Roemer /Dijl

roman

Astrid H. Roemer: **Lijken op Liefde.** De Arbeiderspers, 251 blz. *f* 29,90.
ISBN 9029536225.

Door Frank van Dijl

ASTRID ROEMER schreef met *Lijken op Liefde* een zompig boek. Het zindert, het knispert, en onder de oppervlakte broeit het als in een toneelstuk van Tennessee Williams. Het boek zuigt je naar binnen en laat je niet meer los. Astrid Roemer heeft een spannende roman geschreven.

Het speelt zich af in Suriname in het jaar 2000. Hoofdpersoon is Cora die in 1960 bij haar man Herman Sewa in het dorp Jericho komt wonen, zij 18, hij 22 jaar oud, stammend uit een geslacht van natuurgenezers. Hun bruiloft is traditioneel, met alle rituelen die er ter plaatse bijhoren. Opmerkelijk tegen deze achtergrond is dat het nieuwbakken echtpaar besluit geen kinderen te nemen. Nog opmerkelijker is dat Cora, deze 'Para-vrouw van zestig' die in 40 jaar tijd 'eigenlijk nooit verder was gekomen dan de keuken en slaapkamers van de bevoorrechten' (bij wie zij als huishoudster diende), opeens besluit om in haar eentje op reis te gaan naar Amsterdam, Londen, Miami en Willemstad.

In het begin van het boek wordt de op onmenselijke wijze afgeslachte An Andijk in haar woning aan de Surinderstraat 6 in Paramaribo gevonden. „Wie herinnert zich die gruwelijke moord niet?'' luidt de manipulatieve openingszin: het spreekt vanzelf dat de lezer zich die moord niet herinnert, maar door de kracht van het verhaal gáát hij zich die wél herinneren, alsof hij erbij was, op die 'ongelooflijk hete en heerlijke dag in augustus'.

Er moet met die moord wel iets geks aan de hand zijn. Cora wordt naar de hoofdstad geroepen 'om te doen wat van haar werd gevraagd'; haar man gaat mee om haar 'tijdens zo iets onmogelijks bij te staan'. En ze krijgen zwijggeld, maar omdat Herman er niets van wil weten, wordt „een enorm bedrag voor haar alleen op een rekening gestort. (...) Vlak na de militaire coup kreeg ze een brief van een bank uit Holland. Ze had geen rekening meer in Suriname; iemand had het geld voor haar 'veiliggesteld'. Ze wist wie het was.'' Het is van dit geld dat Cora de reis maakt en in Nederland een wintergarderobe samenstelt, want het is december.

Nóg een moord speelt een belangrijke rol, die op Onno Sewa, gepleegd niet lang nadat An Andijk was omgebracht, maar pas veel later als zodanig (h)erkend. Officieel was Sewa op straat overleden aan een alcohol-shock.

Wat hadden de dood van Andijk en die van Sewa met elkaar te maken? Wat hadden Andijk en Sewa zelf met elkaar te maken? En wat hebben Cora en Herman met beiden te maken?

Langzamerhand wordt in dit uit vijf delen bestaande boek de volledige omvang van de geschiedenis duidelijk. Beetje bij beetje tilt Astrid Roemer een tipje op van de sluier waarachter het verleden schuilgaat. „(...) die man van haar is net als al die Para-mensen ervan overtuigd dat het verleden weer tot leven komt als iemand het ter verantwoording roept'', wordt ergens opgemerkt, maar Cora beseft dat het noodzakelijk is om het verleden uit te pluizen, juist om zich van de spoken van het verleden te ontdoen.

Zo gaat deze roman ook over de collectieve schuld van Suriname aan de decembermoorden. In het boek — in 2000 dus! — buigt zich eindelijk een tribunaal over deze tragedie. Voorzitter is de zoon van de politicus Crommeling die in de jaren 50 een politieke moord heeft weten te voorkomen. Toch raakt de naam van vader Crommeling door wat Cora te weten komt hoe langer hoe meer besmet. Zij kent de Crommelings van vroeger: ze heeft het huishouden bestierd toen de zoon vier jaar oud was. Als ze een verzameling bewaarde brieven aan An Andijk in handen krijgt, herkent ze een van de briefschrijvers. Het is Crommeling, Andijk was zijn buitenvrouw.

Met *Lijken op Liefde* heeft Astrid Roemer een broeierige roman over liefde, wraak en politieke intriges geschreven tegen de achtergrond van de multiculturele samenleving die Suriname al veel langer is dan Nederland. Een boek om in één keer uit te lezen, en daarna nog eens.